

Jugoslovansko vprašanje

- Čas:
 - 30.leta 19.st.: Predmarčna doba: **ILIRIZEM**
 - konec 19.st. → **začetek 20.st.**
- Vsebina:
 - Kako bi se J Slovani združevali?, preureditev monarhije na nacionalni osnovi
 - Zaradi močne germanizacije so Slovenci prisiljeni v **povezovanje** z drugimi J Slovaniskimi narodi
 - Jugoslovanska ideja postane aktualna zlasti po priključitvi BiH k A-O (Srbija na to gleda negativno-rivalstvo)
- Koncepti reševanja Jug. vprašanja:

1. **TRIVIALIZEM**:

- program slovenske ljudske stranke + povezava z hr.stranko prava
- temelji na preoblikovanju dvojne monarhije → v **trojno/tri avtonomne** politične enote:
 - Jugoslovani
 - Avstrija
 - Ogrska
 - (manjka Srbija)
- Avstrijski krogi ne podpirajo trivializma:
 - saj bi se mogli odreči Trstu (najpomembnejše nemško pristanišče)
 - bojijo se povezave J Slovanov z Ogrskim delom → skupaj bi imeli premoč-bi ogrožali dominantno vlogo Nemcev
 - dobro je da zraven ni Srbov-saj pomenijo piemontsko vlogo v povezovanju

2. **TIVOLSKA RESOLUCIJA**:

- 1909
- predstavniki **JSDS** sprejmejo Tivolsko revolucijo
- zavzemanje za **popolno narodno združitev A-O Jugoslovanov**, ne glede na vero, jezik, pisavo, dialekte... → **ZLITJE/SPAJANE NARODOV, UNITARIZEM**
- JSDS teži k nastanku enotnega slovanskega naroda (jezikovno & kulturno)
- glavni zagovornik : Edbin Kristan
- z zlitjem narodov bi Slovenci izgubili svojo ID, kulturo → programa ne podpiramo

3. **CANKARJEV KONCEPT**:

- ostro kritizira Tivolsko resolucijo (predavanje Slovenci in Jugoslovani-1913)
- zavzema se za **ustanovitev zvezne federativne republike Jugoslavije**
- → združitev: Slovencev, Hrvatov, Srbov, Bolgarov

- o do združitve bi prišlo postopno-saj bo **monarhija po Cankarjevem mnenju razpadla** zaradi zgodovinskih razlogov (Cankar gre zaradi naprednosti v zapor)
- o /do podobne združitve(brez Bolgarov) pride po 2.sv.vojni v obliki Federativne republike Jugoslavije/
- o ("Jugoslovansko vpr. bi morale obstajati le kot politično, ne pa kot kulturno-saj nesme priti do zlitja narodov")

4. PREPORODOVCI:

- o društvo slovenskih dijakov, študentov
 - o izdaja glasila Preporod
 - o 1912-1913: sodelovanje z revolucionarno organizacijo Mlada Bosna
 - o zagovarjajo anarhistične metode političnega boja (po Ruskem vzoru), atentati na vladarje, ...
 - o program:
 - uničenje, razpad
 - z revolucijo bi nasilno uničili A-O, razpad Avstrije
 - združitev J Slovanov
 - o večino pripadnikov zaprejo, nekateri zbežijo v BiH, kjer se pridružijo Mladi Bosni
- Pravilnost konceptov:
- o vsi koncepti, ki podpirajo razpad A-O so pravilni
 - o združitev bi morala potekati ne kulturno(=slabo za Slo), ampak politično (=enakopravnost)